

lig ogsaa, at Staten er interesseret i at opretholde Anstalten, saa at dette Spørgsmaal ikke behøver at underkastes nogen nærmere Overveielse, hvorimod det maa staa hen, om Anstaltens Forhold til Universitetet og nærmere Forbindelse med dette atter bør bringes under Forhandling.

V. Sorø Akademi.

Under Udgiftsposterne 15, 16 og 17 er der foreslaaet bevilget nogle større og mindre Bidrag til Realskoler, nemlig til Thisted Realskole 4,600 Kr., til Realskolen i Nordby paa Fjans 1,600 Kr., og til Realskolerne i Kroense paa Laarseng 300 Kr., paa Bogø 800 Kr., i Herning 1,000 Kr. og en privat Realskole i Svendborg 500 Kr. (til et Bibliothek). Af disse tilkom Bogø Realskole i indværende Aars Finantslov; Herning og Svendborg ere nye. Saalidt som nærværende Udvalgs Flertal skal indvende Noget imod, at Staten — navnlig saa længe det synes umuligt at tilveiebringe en det hele høiere og lavere Skolevæsen omfattende sammenhængende og følgerigtig Ordning — understøtter kommunale og private Bestræbelser for at tilveiebringe Realskoler saavel i Byer, der ingen Latinskoler have, som paa isolerede Stæder paa Landet, saasom mindre Der, hvor en talrigere og nogenlunde velhavende Befolkning synes at love saadanne Skoler Trivsel, saa maa vi dog betragte det som en naturlig Betingelse for at opnaa Statsunderstøttelse: at Skolen er oprettet og i Virksomhed. Kun derved kan Regjeringen nemlig forvisse sig om, at dens Lærerkrafter ere istand til at føre den mod dens Maal, og at det er en Trang hos Befolkningen, og ikke en blot og bar privat Fornødenhed, der tilfredsstilles. Men denne Betingelse er ikke bleven overholdt ved Bevillingen til Bogø Realskole paa indværende Aars Finantslov; thi af Folkethingsudvalgets Betænkning (Side 84—85) erfares det, at den først er traadt i Virksomhed i Oktober Maaned 1876, altsaa et halvt Aar efter, at Bevillingen var givet, og nu forlanges 1,000 Kr. til en Realskole i Herning, om hvilken det oplyses, at den „paatænkes oprettet i Herning fra 1ste September næste (o: dette) Aar“, saa at det endnu ikke synes afgjort, om den vil komme istand i det Finantsaar, for hvilket Bevillingen gives. Denne Post, der heller ikke er begjæret af Regjeringen, maa Udvalgets Flertal altsaa foreslaa udstemt og skal endnu kun bemærke, at det synes naturligere, om de Understøttelser til Realskoler, der ere opførte paa de lærde Skolers Budget under Udgift 12. c. til h., overførtes paa Sorø Akademis, der fuldkomment vel er istand til at udrede disse, medens de lærde Skolers Indtægter neppe balancere deres Udgifter.

Under Udgiftspost 19. findes to Konti „a. Til Fordeling mellem Folkehøjskoler 28,000 Kr.“ og „b. Til fattige Elever ved Folkehøjskoler 66,000 Kr.“, paa hvilke Udvalgets Flertal maa tillade sig at henlede Opmærksomheden. Konto a. er uforandret opført med 14,000 Rd. eller 28,000 Kr. siden Finantsloven 1868—69, men har i alle de senere Finantslove, som ogsaa i det oprindelige Forslag til den foreliggende, lydt: „Til Stud. til Folkehøjskoler“. Meningens med den i Folkethinget ved 3die Behandling foretagne Ordforandring er, som det udtrykkelig paa Afstemningslisten er angivet, at negte Ministeren Ret til af dette Beløb at tage, hvad der behøves for at udvende en Tilfynsmand til Folkehøjskolerne. Da nærværende Udvalgs Flertal fuldkomment billigere dette Skridt af Ministeren og mener, at Staten overhoved bør føre jevnligt Tilfyn med alle private Foretagender, som den understøtter, saa skulle vi foreslaa, at denne Konto ikke blot kommer til at lyde som i Regjeringens Forslag, men at der, for at forebygge al Misforstaaelse, tilføies som Anmærkning: „heraf kunne 2,000 Kr. anvendes til Tilfyn“.

Konto b. „Til fattige Elever“ løb i tidligere Finantslove, sidste Gang i den for 1874—75, saaledes: „Til begavede og fattige Elever“, og var da endnu ikke noget høiere end til 11,000 Rd. eller 22,000 Kr. Men i Finantsloven for 1875—76 bortkastedes Betingelsen „begavede“, og samtidig sattes Beløbet op til 66,000 Kr., hvilken Reduktion og Størrelse er beholdt saavel i dette Aars Finantslov, som i Regjeringens og Folkethingets Forslag. Saa godt og glædeligt det imidlertid kan være, at et større Antal af den fattigere Ungdom faar Leilighed til at deltage i Folkehøjskolernes Undervisning, saa bør Tilstedeværelsen af saadanne aandelige Gæner, at denne Undervisning kan være Frugt, dog være en Betingelse for at opnaa Statsunderstøttelse, og denne bør ikke ydes saa rigelig, at i flere Amter alle de, der søge den, kunne faa den, medens den i enkelte ikke en Gang opbruges; maaske burde den heller ikke gives i saa store Portioner, at de, der erholde den, selv kunne spare ethvert Offer, der først giver Sikkerhed for, at de drives af en indre Trang og ikke blot følge en Mode. Den i Folkethingsudvalgets Betænkning aftrykte Forregnelser over de i 1875—76 uddelte Understøttelser oplyser nu, at i Kjøbenhavn og 3 Amter er det i Forhold til Folkemængden tilstaaede Beløb ikke blevet opbrugt, at i 7 Amter have saa godt som alle Ansøgere erholdt Understøttelse, samt at blandt samtlige uddelte 720 Portioner — hvoraf 485 ere tilbelte mandlige, 235 kvindelige Elever — have 106 været paa over 100 Kr. og 248 paa 100 Kr.